

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 131/2022-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 5 Nt 11/2021 z 25. augusta 2021 a uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 3 Tos 118/2021 z 3. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 17. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, 2, čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 Nt 11/2021 z 25. augusta 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Tos 118/2021 z 3. novembra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie krajského súdu“). Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté uznesenie krajského súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Sťažovateľ zároveň žiada o ustanovenie obhajcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu v spojení s potvrdzujúcim uznesením krajského súdu uznaný za vinného zo zločinu týrania blízkej a zverenej osoby (právoplatným 17. januára 2019), pričom mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 20 rokov v ústave

na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia a zároveň mu bolo ústavnou formou uložené protitoxikomanické ochranné liečenie. Prvý návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania zamietol okresný súd 11. decembra 2020 (5 Nt 23/2020). Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd zamietol 10. februára 2021 (3 Tos 12/2021). Hneď 26. februára 2021 doručil sťažovateľ okresnému súdu svoj ďalší návrh na obnovu rovnakého trestného konania. Okresný súd napadnutým uznesením aj tento jeho návrh zamietol a po podaní sťažnosti sťažovateľom túto jeho sťažnosť krajský súd zamietol napadnutým uznesením.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ uviedol, že vo svojom v poradí druhom návrhu na obnovu konania sa čiastočne priznal ku skutku, za ktorý bol odsúdený, ale namietal, že trestný čin mal byť posudzovaný podľa českého práva (priznal sa ku skutku, ktorý bol spáchaný na území Českej republiky), a tiež, že sa v jeho prípade nemala preto aplikovať zásada „*trikrát a dost*“. Zároveň navrhoval výpoveď poškodenej a namietal, že v pôvodnom trestnom konaní nemal možnosť priamo konfrontovať poškodenú, pričom poškodená by podľa jeho názoru potvrdila, že sťažovateľ spáchal iba tie skutky, ku ktorým sa priznal vo svojom druhom návrhu na povolenie obnovy konania (poliatie poškodenej horľavou látkou a jej následne podpálenie, rozbitie hlavy poškodenej mobilom, kopnutie poškodenej do hrudníka, úder pod oko a úder nabíjačkou od mobilu).

4. Sťažovateľ sa domnieva, že jeho čiastočné priznanie je novým dôkazom odôvodňujúcim povolenie obnovy konania a tým, že ju okresný súd a krajský súd napadnutými rozhodnutiami nepovolili, mali porušiť napadnuté články ústavy (čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 3) a dohovoru [čl. 6 ods. 3 písm. d)].

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie sťažovateľom označených článkov ústavy a dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu a napadnutým uznesením krajského súdu.

6. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

K napadnutému uzneseniu okresného súdu:

7. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje

až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

8. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

9. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že napadnuté uznesenie okresného súdu bolo predmetom súdneho prieskumu realizovaného krajským súdom na základe sťažovateľom podanej sťažnosti. Konanie o tejto sťažnosti bolo skončené napadnutým uznesením krajského súdu. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv napadnutým uznesením okresného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia označených práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým uznesením okresného súdu. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto ju bolo potrebné v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku rozhodnutia)].

K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

10. Ústavný súd najprv k namietanému porušeniu čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru uvádza, že tento stanovuje možnosť vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie na vypočúvanie svedkov vo svoj prospech. Nemá teda nič spoločné s posudzovaním konkrétnych zákonných podmienok relevantných pre povolenie obnovy konania. Okrem toho z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva možno vyvodiť, že pod ochranu čl. 6 dohovoru vo všeobecnosti nespadá konanie o povolenie návrhu na obnovu konania, pretože rozhodnutia o povolení obnovy konania alebo zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania priamo nesúvisia s oprávnenosťou trestného obvinenia proti adresátom práv podľa tohto ustanovenia dohovoru. Článok 6 dohovoru totiž neobsahuje právo na revíziu súdneho konania [pozri aj SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práva*. Žilina : Poradca podnikateľa, 2003. s. 370 – 371, ktorý v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie vo veci Callaghan c. Spojené kráľovstvo z 9. 5. 1985, Décisions et rapports, č. 60 (IV. ÚS 403/09)]. Článok 6 dohovoru je aplikateľný až na potenciálne obnovené konanie.

11. Sťažovateľom označený čl. 46 ods. 2 ústavy upravuje základné právo na prístup k súdu vo veci, o ktorej rozhodol orgán verejnej správy. Táto ústavná norma upravuje primárne právo toho, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, obrátiť sa pri zákonom splnených podmienkach na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia. Sťažovateľ ale svojou ústavnou sťažnosťou napadol práve súdne rozhodnutia, a preto ani teoreticky v jeho prípade neprichádza do úvahy možnosť porušenia jeho základného práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 2 ústavy.

12. Vo vzťahu k zvyšným označeným právam sťažovateľa, t. j. právu na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a princípu rovnosti strán (čl. 47 ods. 3 ústavy), ústavný súd konštatuje, že hlavným argumentom sťažovateľa bolo to, že svoje čiastočné priznanie považoval za nový dôkaz, pre ktorý mal v konečnom dôsledku krajský súd povoliť obnovu konania. K tomuto argumentu sťažovateľa uviedol krajský súd v napadnutom uznesení toto: *«Takýto procesný postup odsúdeného po skončení trestného stíhania nemá oporu v Trestnom poriadku. Výpoveď obvineného sa realizuje jednak v prípravnom konaní, a to k vznesenému obvineniu (§ 121 Tr. Por.), a jednak v konaní pred súdom k obžalobe podanej na súd (§ 258 Tr. Por.). Je úplne na vôli obvineného, či sa rozhodne využiť svoje právo vypovedať. Do tohto jeho práva orgány činné v trestnom konaní a ani súd žiadnym spôsobom nezasahujú, vrátane jeho vzťahov s obhajcom. Samozrejme, takéto rozhodnutie má aj určité procesné následky, o ktorých bol odsúdený riadne a zákonným spôsobom poučený. Žiadne ustanovenie Trestného poriadku v rámci konania o povolení obnovy konania neupravuje procesný úkon - „nový, opätovný výsluch obvineného, resp. obžalovaného“ k obvineniu, resp. obžalobe, a k takémuto procesnému úkonu v tomto konaní ani nedochádza. Odsúdený sa v pôvodnom konaní, ako aj v konaní o jeho predchádzajúcom návrhu na obnovu konania obhajoval, že sa predmetnej trestnej činnosti nedopustil. Jeho výsluchy boli vykonané v súlade so zákonom, po riadnom zákonom poučení odsúdeného o jeho právach a povinnostiach, ako aj o následkoch priznania sa, resp. nepriznania sa ku skutku. Okrem toho boli predmetné výsluchy vykonané za účasti jeho ustanoveného obhajcu. Taktiež bol znalcom skúmaný jeho duševný stav, zo záverov ktorého vyplynulo, že chápal zmysel trestného konania. Výpovede odsúdeného a jeho stanovisko k spáchanému skutku teda boli známe, jeho aktuálne čiastočné priznanie po právoplatnom skončení trestnej veci tak krajský súd vyhodnotil len ako čistú snahu odsúdeného o zmiernenie uloženého trestu, ktorý sa mu zdá v súčasnosti privysoký. Odsúdenému nič nebránilo, aby sa priznal už v pôvodnom konaní, pričom súdu nepredostrel žiadne vysvetlenie, prečo tak urobil až teraz.»*

13. Ústavný súd konštatuje, že závery krajského súdu sú úplne logické a zrozumiteľné a ústavný súd sa s nimi plne stotožňuje. Úlohou obnovy konania ako mimoriadneho opravného prostriedku je iba zistiť, či vyšli najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a s dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine odsúdeného. Teda v rámci obnovy konania nie je možné znížiť výšku trestu uloženého v pôvodnom konaní iba vďaka následnému, čiastočnému priznaniu odsúdeného.

14. Napokon ďalšími svojimi námietkami v ústavnej sťažnosti (nesprávna aplikácia zásady „trikrát a dost“, aplikácia českého práva, resp. požadovanie opakovaného výsluchu poškodenej) sťažovateľ prakticky napádal súdne rozhodnutia z pôvodného konania. Ústavný súd sa nimi bližšie nemohol zaoberať, pretože žiadnym spôsobom nesúviseli s napadnutým uznesením krajského súdu, resp. rozhodovaním o povolení obnovy konania vo všeobecnosti, t. j. nesúviseli

s tým, čo bolo predmetom ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Totiž v konaní o obnove konania nie je možné preskúmať zákonnosť a odôvodnenosť právoplatných rozhodnutí vrátane procesného postupu orgánov činných v trestnom konaní a súdu len na základe námietok sťažovateľa, ktoré proti nim uplatňuje, teda nejde o ďalšie – tretie prieskumné konanie. Taktiež nebol žiadny dôvod na opakovanie výsluchu poškodenej, ktorá bola vypočutá už v pôvodnom konaní, a aj na základe jej výpovede oba súdy, t. j. prvostupňový súd, ako aj súd druhostupňový, ktorý vo veci rozhodoval na podklade sťažovateľom podaného odvolania, bez pochybnosti dospeli k záveru, že sťažovateľ spáchal skutky, z ktorých bol obžalovaný.

15. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

16. Pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu a sťažovateľom označenými právami ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku rozhodnutia).

K žiadosti na ustanovenie právneho zástupcu:

17. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a s tým súvisiacu žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu k preskúmaniu toho, či ústavná sťažnosť sťažovateľa nie je oneskorená, zjavne neopodstatnená, resp. či ústavný súd má právomoc ju preskúmať, keďže jednou z podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutným predpokladom na to, aby ústavný súd mohol ustanoviť právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, je to, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

18. Povedané inak, na to, aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak je okrem iného daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie a ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená.

19. Ak teda ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti a výsledku jej posúdenia zistí, že v danom prípade ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená, prípadne nemá právomoc na jej prerokovanie, znamená to, že ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda to znamená, že nie je splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu zjavnej

neopodstatnenosti a pre nedostatok právomoci, je preto zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 252/2019).

20. Pretože nebol splnený jeden z predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovел (bod 2 výroku rozhodnutia).

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu